

◇ شریه علمی زن و فرهنگ
سال دوازدهم، شماره ۴۵، پاییز ۱۳۹۹

صفحات: ۴۷-۳۵
تاریخ وصول: ۱۸/۰۶/۱۳۹۹ - تاریخ پذیرش: ۱۱/۰۶/۱۳۹۹

نقش زنان در توسعه پیامدهای اقتصادی تجارت چمدانی از قشم

عصمت حسینی^{*}
سasan ودیعه^{**}
احسان رحمانی خلیلی^{***}

چکیده

تحقیق حاضر با هدف مطالعه پیامدهای اقتصادی تجارت چمدانی کالا از قشم به تهران توسط زنان بود. جامعه آماری تمامی زنانی که از قشم به تهران اقدام به انتقال کالا می نمایند. از جامعه آماری مذکور به جمع آوری داده ها تا دستیابی به اشباع نظری به وسیله ۵۰ مصاحبه نیمه ساختار یافته انجام شده در بین ۳۰ زن انتقال دهنده و ۲۰ کارشناس که به روش هدفمند و گلوکار برای تعیین شده اند، اقدام گردید. طرح پژوهش بر مبنای روش شناسی کیفی و نظریه زمینه ای استراتسی و کوربین بود. در این راستا داده ها تجزیه و تحلیل شده و در کدگذاری باز، ۱۴۳ مفهوم و ۱۱۶ دلالت مفهومی، در کدگذاری محوری ۳۱ مقوله و در کدگذاری انتخابی، مقوله ای "رفاه آفرین/چالش برانگیز" تعیین گردید. نتایج نشان داد که پاسخگویان تجارت چمدانی را با دو کارکرد متناقض پیامدهای مثبت و منفی اقتصادی برای زنان انتقال دهنده و خانواده هایشان، ساکنین و کسبه قسم، هم چنین برای جامعه و دولت ارزیابی نمودند. در مدل زمینه ای نیز نبود فرصت شغلی، عدم رسیدگی به اقتدار محروم، نیاز مالی، اجراء، شرایط علی و همکاری با "چتریاز"، زمینه نامناسب تجارت، بازدارندگی بازار تهران، بازار قشم، شرایط زمینه ای و آگاهی از قوانین گمرکی، کنترل غیر مستقیم، میانبرها و زمینه مساعد، شرایط مداخله گر در فرایند تجارت چمدانی شناخته شدند.

کلید واژگان: نقش زنان، پیامدهای اقتصادی، تجارت چمدانی، قشم

* گروه جامعه شناسی، واحد تهران مرکز، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران. (ایمیل: e.hosseini50@yahoo.com)

** گروه جامعه شناسی، واحد تهران مرکز، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران. (نویسنده مسئول، ایمیل: S.Vadiea5@gmail.com)

*** گروه جامعه شناسی، واحد تهران مرکز، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران. (ایمیل: Ehsan5171@gmail.com)

« تمام حقوق انتشار این اثر متعلق به دانشگاه آزاد اسلامی واحد اهواز می باشد »

مقدمه

قایچاق در مقیاس کلان از طریق مکانیسم های جزیی تری از جمله "چترسازی" صورت می پذیرد؛ فعالیت چتربازان بعد از ورود کالا به داخل کشور انجام می گیرد(نمک شناس، ۱۳۸۳). آنان اقدام به تبدیل کالاهای کلان به شکل خرد و جاسازی آن ها نموده (بیانی و هادینفر، ۱۳۸۶)، سپس این محموله ها را با استفاده از اتوبوس های مسافربری و کامیون، از شهرهای مرزی یا مناطق آزاد به استان های مرکزی انتقال می دهند. برخی از اقلام کالاهای قایچاق نیز به دلیل داشتن وزن و حجم کم، به عنوان ملزومات سفر در چمدان مسافرتی جاسازی می شود(سیف، ۱۳۸۵). این نوع تجارت چمدانی کالا در پوشش کالای همراه مسافر، که زیر مجموعه چتربازی به شمار می رود، یکی دیگر از روش های قایچاق در مقیاس کوچک می باشد که از آن به عنوان تجارت چمدانی یاد می شود. لازم به توضیح است که تجارت چمدانی در همه دنیا متدائل است. این پدیده بیشتر یک موضوع خودجوش و زاییده بحران اقتصادی است(خدنگ، ۱۳۹۴). تجارت چمدانی کالا در کشور، بیشتر در انتقال کالا از مناطق آزاد و مرزی به مناطق مرکزی کاربرد دارد. چراکه مناطق آزاد کشور، کار کرد اصلی خود را از دست داده و به صورت یک پایگاه قایچاق کالا به داخل تبدیل شده اند(کامران، ۱۳۸۱). در این میان، بندرعباس در استان هرمزگان به دلیل ساحل طولانی (کریمی پور و محمدی، ۱۳۸۳) وجود دو منطقه آزاد تجاری کیش و قشم بیشتر مستعد این نوع قایچاق کالا است. این پدیده، به ویژه در قشم، با برخورداری از معافیت ۸۰ دلاری از طریق صدور سهمیه ماهانه برگ سبز، ملموس تر است. به طوری که روزانه، تعداد زیادی از زنان اقدام به تجارت چمدانی از قشم به سایر شهرهای مرکزی می نمایند. درین آن ها، تعداد زنان انتقال دهنده از قشم به تهران به دلیل وجود بازار مصرف بزرگ در این کلان شهر، هم چنین مسیر ریلی تهران به بندرعباس، قابل توجه است. زنان شاغل در این مسیر اکثرا بی سرپرست، مطلقه، یا دارای همسران بیکار یا از کار افتاده هستند و به لحاظ تامین مخارج زندگی در مضيقه قرار دارند. آنان از روی نیاز، جهت تامین مخارج خود و خانواده شان به اجرابه انتقال کالا در این مسیر مشغولند. از آن جا که این پدیده پیامدهایی برای خود زنان انتقال دهنده و خانواده هایشان و سایر اشاره جامعه که به صورت مستقیم و غیرمستقیم با آن در گیر هستند به همراه دارد، یک مساله قلمداد می گردد ولی بررسی کتب و تحقیقات در این زمینه، نشان می دهد تا کنون هیچ پژوهش علمی به بررسی این تجارت چمدانی نپرداخته است. چرا که اکثر پژوهش های انجام شده در زمینه قایچاق کالا، به این پدیده در سطح کلان توجه نموده و از مکانیسم های خردی که قایچاق از طریق آن ها اعمال می گردد غافل بوده اند. هم چنین تمرکز آن ها بر مناطق مرزی و مبدأ ورود کالاهای قایچاق، سبب نادیده گرفته شدن چگونگی فرآیند انتقال کالای قایچاق از مرزها به بازار مصرف در شهرهای پرجمعیت و مرکزی شده است. علاوه بر آن، رویکردهای این تحقیقات بیشتر، اثباتی است و با روش کمی و از طریق پیماش به بررسی علل، پیامدها و ارایه راهکارهای این مساله پرداخته اند. از این رو نتایج این تحقیقات، مشابه، تکراری و هم چنین بسیار انتراعی و در سطح ساختارهای جامعه هستند. نکته مهم دیگر این که، نقش زنان در مساله قایچاق کالا به جز در یک تحقیق که توسط معنایی(۱۳۸۳) تحت عنوان "بررسی عوامل موثر بر گرایش زنان به کار واسطه گری و قایچاق کالا و پیامدهای اجتماعی-فرهنگی آن" انجام شده که آن نیز

در رابطه با فعالیت زنان چترباز است و نه زنان انتقال دهنده چمدانی، مورد توجه قرار نگرفته است. از دیگر موضوعاتی که در رابطه با قاچاق کالا، مورد بحث توجهی قرار گرفته، پیامدهای مثبت این پدیده است، مرور تحقیقات نشان می‌دهد تمام تحقیقات انجام شده، تنها بر وجهه و پیامدهای منفی قاچاق تمرکز کرده اند. در این خصوص، در پیشنهاد خارجی، مارگارت نایجر^۱ (۲۰۱۴)، در مقاله‌ای با عنوان "زنان و هنر قاچاق" به بررسی فعالیت زنان قاچاقچی در استان جنوب غربی کامرون می‌پردازد. او در این مقاله استدلال می‌کند که علی‌رغم وجهه‌ی عموماً منفی قاچاق و محدودیت‌ها و مشکلات‌های زیادی که زنان در این راه متحمل می‌شوند، این شیوه‌ی غیرمعمول و ناصحیح تجارت، اثرات مثبتی بر زندگی زنان کارآفرین دارد. از این رو تحقیق حاضر برآن است تا با رویکرد تفسیری و روش کیفی بر مبنای گراند تئوری به بررسی پیامدهای اقتصادی تجارت چمدانی کالا توسط زنان در مسیر ریلی قشم به تهران بپردازد.

روش

طرح پژوهش، جامعه آماری و روش نمونه گیری: تحقیق حاضر، به روش گراند تئوری انجام شده و جامعه آماری تمامی زنانی هستند که از قسم به تهران، اقدام به انتقال کالا می‌نمایند. اطلاعات از طریق مصاحبه نیمه ساختارمند با ۳۰ نفر از زنان فعال در این تجارت و ۲۰ نفر از کارشناسان مطلع از موضوع که با روش نمونه گیری غیرتصادفی و هدفمند و از نوع گلوله برای تعیین گردیدند با رسیدن به اشباع نظری اطلاعات (فلیک، ۱۹۵۶، ترجمه جمشیدیان، ۱۳۸۵ و محمدپور، ۱۳۹۰) جمع آوری گردیده است.

روش اجرا

روش اجرا بر مبنای نظریه زمینه‌ای استراس و کوربین^۲ (۱۹۹۸، ترجمه محمدی، ۱۳۸۵) استفاده بود. در این شیوه، مقایسه‌های مداوم و رویه‌های کدگذاری از اهمیت بالایی برخوردار است و تحلیل داده‌ها با استفاده از کاربرد کدگذاری باز، محوری و انتخابی انجام می‌گردد (استراس و کوربین، ۱۹۹۸، ترجمه محمدی، ۱۳۸۵). از این رو، ابتدا در کدگذاری باز، داده‌ها مفهوم پردازی شد. به این معنا که دلالت مفهومی هر جمله یا پاراگراف تشخیص داده شد و تمامی این مفاهیم در قالب مقولات فهرست بندی گردید. در مرحله‌ی بعد با کدگذاری محوری، تلاش شد تا داده‌هایی که در کدگذاری باز به مفاهیم و مقوله‌ها تجزیه شده بودند، به شیوه‌های جدیدی به یک دیگر پیوندند تا ارتباط میان یک مقوله اصلی و مقولات فرعی اش نمایان گردد. در نهایت بعد از انجام کدگذاری انتخابی، تفسیری از چگونگی ارتباط بین مقولات و نحوه اتصال آن‌ها جهت تعیین پیامدهای این نوع تجارت کالا ارایه گردید.

یافته‌ها

در رابطه با علل و پیامدهای تجارت چمدانی باید گفت، یکی از ابعاد اصلی این پدیده محور اقتصادی

-
1. Margaret Niger
 2. Strauss & Corbin

است. لذا در بررسی این موضوع بر مبنای گراندد تئوری، در مرحله اول کدگذاری باز، ۱۴۳ مفهوم مربوط به محور اقتصادی استخراج گردید که بر مبنای آن ۱۱۶۲ دلالت مفهومی در مصاحبه ها مورد تفکیک قرار گرفت. این مفاهیم بیانگر نظرات زنان انتقال دهنده، کارشناسان اجتماعی و مسئولین مرتبط، در رابطه با علل و شرایط تاثیرگذار در انتقال کالا هم چنین پیامدهای این پدیده است. سپس در مرحله دوم، کدگذاری محوری، مفاهیم مشترک طبقه بنده شدند و در این مرحله ۳۱ مقوله استخراج شد که از سطح انتزاع بالاتری برخوردار هستند. با توجه به مقوله های عمدۀ اقتصادی، می توان گفت که مقوله‌ی هسته‌ای «رفاه آفرین/ چالش برانگیز» مفهومی است که توانایی پوشش کلیه مباحث مطرح شده در محور اقتصادی تجارت چمدانی کالا را دارد و هم چنین وجهه‌ی تحلیلی به آن می‌دهد. این مقوله‌ی هسته‌ای که استخراج شده از سایر مقوله‌های عمدۀ است، با بالاترین سطح انتزاع، محور اقتصادی پیامدهای تجارت چمدانی را توضیح می‌دهد. بنابراین مقوله، زنان انتقال دهنده و کارشناسان مطلع از موضوع، پدیده تجارت چمدانی را با دو کارکرد اقتصادی متناقض، ایجاد رفاه و ایجاد چالش در ک و ارزیابی کرده‌اند. به این معنا که از نگاه آنان، مساله مذکور پیامدهای اقتصادی مثبتی بر زندگی زنان انتقال دهنده و خانواده‌ها یشان، ساکنین و کسبه قسم، هم چنین برای جامعه و دولت درپی داشته است و از طرف دیگر نیز پیامدهای اقتصادی منفی بر جامعه تحمیل کرده است. در جدول زیر نتایج به دست آمده از سه مرحله کدگذاری باز، محوری و انتخابی پدیده تجارت چمدانی، شامل مفاهیم، مقولات عمدۀ و مقوله‌ی هسته‌ای ارایه می‌گردد، سپس توضیح هر یک از مقولات با توجه به مفاهیم زیر مجموعه آن به همراه نقل قولی از مصاحبه مربوطه آورده می‌شود.

جدول ۱. مفاهیم، مقولات عمدۀ و مقوله‌ی هسته‌ای تجارت چمدانی کالا

ردیف	مقولات عمدۀ	نوع مقوله	مفاهیم	مفهوم	ردیف
۱	نیو بود فرست شغلی	شرایط‌علی	درآمد پایین سایر مشاغل - نبود فرصت شغلی - عدم توانایی انجام سایر مشاغل - بیکاری	درآمد پایین سایر مشاغل - نبود فرصت شغلی - عدم توانایی انجام سایر مشاغل - بیکاری	
۲	عدم رسیدگی به اقسام محروم	شرایط‌علی	عدم توجه به حقوق زنان - درخواست رسیدگی دولت به زنان - عدم رسیدگی به اقسام کم درآمد	عدم توجه به حقوق زنان - درخواست رسیدگی دولت به زنان - عدم رسیدگی به اقسام کم درآمد	
۳	نیاز مالی	شرایط‌علی	نیاز مالی - فقر - انتقال بار امانی - مشکلات اقتصادی	نیاز مالی - فقر - انتقال بار امانی - مشکلات اقتصادی	
۴	اجبار	شرایط‌علی	اجبار - عدم حمایت مالی، درآمد ناکافی، باز کار افتادگی شوهر - زنان سرپرست خانواده	اجبار - عدم حمایت مالی، درآمد ناکافی، باز کار افتادگی شوهر - زنان سرپرست خانواده	
۵	فرصت شغل یابی	شرایط‌علی	ایجاد اشتغال - داشتن فروشنده در تهران - - کسب درآمد	ایجاد اشتغال - داشتن فروشنده در تهران - - کسب درآمد	
۶	تامین نیازهای اولیه زندگی	شرایط‌علی	تامین هزینه های درمانی - کمک خرج زندگی - تامین مخارج	تامین نیازهای اولیه زندگی	
۷	ایجاد رفاه زندگی	شرایط‌علی	حمایت مالی از اطرافیان - بهبود وضعیت اقتصادی - ایجاد رفاه - امکان پس انداز	ایجاد رفاه زندگی	
۸	همکاری علني با چتریاز	شرایط‌زمینه	فعالیت علني چتریاز و باریندو تضمین کننده بار- انتقال تضمینی بار - توسط چتریاز و اتوبوس های مسافربری - پرداخت سهم مامورین - همکاری با قاچاقچیان - دریافت بار از چتریاز در مقصد- دستمرد چتریاز	فعالیت علني چتریاز و باریندو تضمین کننده بار- انتقال تضمینی بار - توسط چتریاز و اتوبوس های مسافربری - پرداخت سهم مامورین - همکاری با قاچاقچیان - دریافت بار از چتریاز در مقصد- دستمرد چتریاز	

رقة آهنین برای انتقال دنهنه	<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tbody> <tr> <td style="text-align: right; padding-right: 5px;">۹</td><td style="padding-left: 5px;">تخلف گمرک</td><td style="text-align: right; padding-right: 5px;">شرایط زمینه</td><td style="padding-left: 5px;">سخنگیری و توقیف غیر قانونی بار-تعویض اجناس نو با کهنه-</td></tr> <tr> <td></td><td></td><td style="text-align: right; padding-right: 5px;">شراحت زمینه</td><td style="padding-left: 5px;">تخلف گمرک-ارجاع به انبار</td></tr> <tr> <td style="text-align: right; padding-right: 5px;">۱۰</td><td style="padding-left: 5px;">تخلف نیروی انتظامی راه آهن</td><td style="text-align: right; padding-right: 5px;">شراحت زمینه</td><td style="padding-left: 5px;">سخنگیری و توقیف غیر قانونی در راه آهن- برخورد سلیقه ای و تخلف نیروی انتظامی راه آهن</td></tr> <tr> <td style="text-align: right; padding-right: 5px;">۱۱</td><td style="padding-left: 5px;">فساد اداری و دولتی</td><td style="text-align: right; padding-right: 5px;">شراحت زمینه</td><td style="padding-left: 5px;">عدم توجه به مشاصلی چاچاق-انتقاد از جامعه و دولت-فساد اقتصادی گسترش دولت</td></tr> <tr> <td style="text-align: right; padding-right: 5px;">۱۲</td><td style="padding-left: 5px;">ویژگی های مثبت بازار قشم</td><td style="text-align: right; padding-right: 5px;">شرایط مداخله گر</td><td style="padding-left: 5px;">عدم کلاه برداری، مشتری مداری و سوددهی در بازار قشم- ترجیح خرید جنس از قشم</td></tr> <tr> <td style="text-align: right; padding-right: 5px;">۱۳</td><td style="padding-left: 5px;">زمینه نا مناسب تجارت</td><td style="text-align: right; padding-right: 5px;">شرایط مداخله گر</td><td style="padding-left: 5px;">نبد فرهنگ وزینه مناسب تجارت-نبد فرهنگ کار-عدم رعایت حریم کار</td></tr> <tr> <td style="text-align: right; padding-right: 5px;">۱۴</td><td style="padding-left: 5px;">زمینه مساعد انتقال کالا</td><td style="text-align: right; padding-right: 5px;">شرایط مداخله گر</td><td style="padding-left: 5px;">عدم امکان کنترل انتقال کالا در تمامی مسیر- مصرفگرایی- تفاوت قیمت مبدأ و مقصد</td></tr> <tr> <td style="text-align: right; padding-right: 5px;">۱۵</td><td style="padding-left: 5px;">بازارندگی بازار تهران</td><td style="text-align: right; padding-right: 5px;">شرایط مداخله گر</td><td style="padding-left: 5px;">عدم وجود امکانات، اعتماد، مشتری مداری، امنیت/دزدی، کیف زنی، کلاه برداری</td></tr> <tr> <td style="text-align: right; padding-right: 5px;">۱۶</td><td style="padding-left: 5px;">کنترل غیر مستقیم انتقال کالا</td><td style="text-align: right; padding-right: 5px;">شرایط مداخله گر</td><td style="padding-left: 5px;">افزایش عوارض، سخنگیری و جریمه گمرک- فشار غیر مستقیم و کنترل غیر مستقیم انتقال کالا</td></tr> <tr> <td style="text-align: right; padding-right: 5px;">۱۷</td><td style="padding-left: 5px;">آگاهی از قوانین گمرکی</td><td style="text-align: right; padding-right: 5px;">شرایط مداخله گر</td><td style="padding-left: 5px;">آگاهی از محدودیت خروج کالا از مناطق آزاد، قوانین انتقال، قاچاق بودن اجناس ، میزان مجاز کالای مسافر، سهمیه ماهانه برگ سبز- انتقال کالا از سایر مناطق آزاد- رعایت قوانین گمرکی</td></tr> <tr> <td style="text-align: right; padding-right: 5px;">۱۸</td><td style="padding-left: 5px;">میانبرهای انتقال کالا</td><td style="text-align: right; padding-right: 5px;">شرایط مداخله گر</td><td style="padding-left: 5px;">انتقال از طریق کالایی همراه مسافر- تکنیک فرار مالیاتی- اسکله و قایق غیر قانونی (شوتوی)</td></tr> <tr> <td style="text-align: right; padding-right: 5px;">۱۹</td><td style="padding-left: 5px;">پدیده خود ظهور انتقال</td><td style="text-align: right; padding-right: 5px;">پدیده</td><td style="padding-left: 5px;">پدیده خود ظهور- عادی و مرسوم بودن انتقال- تعداد زیاد زنان انتقال دهنده</td></tr> <tr> <td style="text-align: right; padding-right: 5px;">۲۰</td><td style="padding-left: 5px;">خویش فرمایی (مقبولیت)</td><td style="text-align: right; padding-right: 5px;">تعلیل</td><td style="padding-left: 5px;">حرمایت خانواده- مشتری ثابت- سوددهی- انتقال پوشاك- مدت طولانی اشتغال- کسب تجربه</td></tr> <tr> <td style="text-align: right; padding-right: 5px;">۲۱</td><td style="padding-left: 5px;">هزینه سفر (عدم مقبولیت)</td><td style="text-align: right; padding-right: 5px;">تعلیل</td><td style="padding-left: 5px;">تحمیل هزینه اضافی اسکان و غذا- اهمیت هزینه- هزینه مسیر</td></tr> <tr> <td style="text-align: right; padding-right: 5px;">۲۲</td><td style="padding-left: 5px;">سختی انتقال (عدم مقبولیت)</td><td style="text-align: right; padding-right: 5px;">تعلیل</td><td style="padding-left: 5px;">مخالفت شهر- شغل نامناسب- سخنگیری گمرک و راه آهن- حمل بار سنگین- مخالفت خانواده- آسیب جسمی- سختی کار</td></tr> <tr> <td style="text-align: right; padding-right: 5px;">۲۳</td><td style="padding-left: 5px;">هزینه های انتقال (عدم مقبولیت)</td><td style="text-align: right; padding-right: 5px;">تعلیل</td><td style="padding-left: 5px;">پرداخت عوارض گمرکی- برگ سبز- جریمه نقدی در قطار- جریمه گمرک- کم کردن حجم پوشاك جهت انتقال(باریند)- هزینه انتقال- جریمه اضافه بار</td></tr> <tr> <td style="text-align: right; padding-right: 5px;">۲۴</td><td style="padding-left: 5px;">پیامد مثبت اقتصادی برای زنان انتقال دهنده</td><td style="text-align: right; padding-right: 5px;">پیامدی مثبت</td><td style="padding-left: 5px;">پیامد مثبت اقتصادی مالی- جنبه اقتصادی مثبت فردی- تامین مخارج ، پوشاك و تحصیل خود- استقلال مالی</td></tr> <tr> <td style="text-align: right; padding-right: 5px;">۲۵</td><td style="padding-left: 5px;">پیامد مثبت اقتصادی برای خانواده زنان انتقال دهنده</td><td style="text-align: right; padding-right: 5px;">پیامدی مثبت</td><td style="padding-left: 5px;">تامین مخارج خانواده- تامین پوشاك خانواده- تامین مخارج تفصیل فرزندان- به سامان رساندن فرزندان- حمایت مالی از فرزندان- تامین مخارج فرزندان</td></tr> <tr> <td style="text-align: right; padding-right: 5px;">۲۶</td><td style="padding-left: 5px;">پیامد مثبت اقتصادی ساکنین</td><td style="text-align: right; padding-right: 5px;">پیامدی مثبت</td><td style="padding-left: 5px;">درآمد ساکنین قشم از فروش غذای خانگی و اجاره اتاق- رونق اقتصادی و گردشگری قشم</td></tr> </tbody> </table>	۹	تخلف گمرک	شرایط زمینه	سخنگیری و توقیف غیر قانونی بار-تعویض اجناس نو با کهنه-			شراحت زمینه	تخلف گمرک-ارجاع به انبار	۱۰	تخلف نیروی انتظامی راه آهن	شراحت زمینه	سخنگیری و توقیف غیر قانونی در راه آهن- برخورد سلیقه ای و تخلف نیروی انتظامی راه آهن	۱۱	فساد اداری و دولتی	شراحت زمینه	عدم توجه به مشاصلی چاچاق-انتقاد از جامعه و دولت-فساد اقتصادی گسترش دولت	۱۲	ویژگی های مثبت بازار قشم	شرایط مداخله گر	عدم کلاه برداری، مشتری مداری و سوددهی در بازار قشم- ترجیح خرید جنس از قشم	۱۳	زمینه نا مناسب تجارت	شرایط مداخله گر	نبد فرهنگ وزینه مناسب تجارت-نبد فرهنگ کار-عدم رعایت حریم کار	۱۴	زمینه مساعد انتقال کالا	شرایط مداخله گر	عدم امکان کنترل انتقال کالا در تمامی مسیر- مصرفگرایی- تفاوت قیمت مبدأ و مقصد	۱۵	بازارندگی بازار تهران	شرایط مداخله گر	عدم وجود امکانات، اعتماد، مشتری مداری، امنیت/دزدی، کیف زنی، کلاه برداری	۱۶	کنترل غیر مستقیم انتقال کالا	شرایط مداخله گر	افزایش عوارض، سخنگیری و جریمه گمرک- فشار غیر مستقیم و کنترل غیر مستقیم انتقال کالا	۱۷	آگاهی از قوانین گمرکی	شرایط مداخله گر	آگاهی از محدودیت خروج کالا از مناطق آزاد، قوانین انتقال، قاچاق بودن اجناس ، میزان مجاز کالای مسافر، سهمیه ماهانه برگ سبز- انتقال کالا از سایر مناطق آزاد- رعایت قوانین گمرکی	۱۸	میانبرهای انتقال کالا	شرایط مداخله گر	انتقال از طریق کالایی همراه مسافر- تکنیک فرار مالیاتی- اسکله و قایق غیر قانونی (شوتوی)	۱۹	پدیده خود ظهور انتقال	پدیده	پدیده خود ظهور- عادی و مرسوم بودن انتقال- تعداد زیاد زنان انتقال دهنده	۲۰	خویش فرمایی (مقبولیت)	تعلیل	حرمایت خانواده- مشتری ثابت- سوددهی- انتقال پوشاك- مدت طولانی اشتغال- کسب تجربه	۲۱	هزینه سفر (عدم مقبولیت)	تعلیل	تحمیل هزینه اضافی اسکان و غذا- اهمیت هزینه- هزینه مسیر	۲۲	سختی انتقال (عدم مقبولیت)	تعلیل	مخالفت شهر- شغل نامناسب- سخنگیری گمرک و راه آهن- حمل بار سنگین- مخالفت خانواده- آسیب جسمی- سختی کار	۲۳	هزینه های انتقال (عدم مقبولیت)	تعلیل	پرداخت عوارض گمرکی- برگ سبز- جریمه نقدی در قطار- جریمه گمرک- کم کردن حجم پوشاك جهت انتقال(باریند)- هزینه انتقال- جریمه اضافه بار	۲۴	پیامد مثبت اقتصادی برای زنان انتقال دهنده	پیامدی مثبت	پیامد مثبت اقتصادی مالی- جنبه اقتصادی مثبت فردی- تامین مخارج ، پوشاك و تحصیل خود- استقلال مالی	۲۵	پیامد مثبت اقتصادی برای خانواده زنان انتقال دهنده	پیامدی مثبت	تامین مخارج خانواده- تامین پوشاك خانواده- تامین مخارج تفصیل فرزندان- به سامان رساندن فرزندان- حمایت مالی از فرزندان- تامین مخارج فرزندان	۲۶	پیامد مثبت اقتصادی ساکنین	پیامدی مثبت	درآمد ساکنین قشم از فروش غذای خانگی و اجاره اتاق- رونق اقتصادی و گردشگری قشم
۹	تخلف گمرک	شرایط زمینه	سخنگیری و توقیف غیر قانونی بار-تعویض اجناس نو با کهنه-																																																																										
		شراحت زمینه	تخلف گمرک-ارجاع به انبار																																																																										
۱۰	تخلف نیروی انتظامی راه آهن	شراحت زمینه	سخنگیری و توقیف غیر قانونی در راه آهن- برخورد سلیقه ای و تخلف نیروی انتظامی راه آهن																																																																										
۱۱	فساد اداری و دولتی	شراحت زمینه	عدم توجه به مشاصلی چاچاق-انتقاد از جامعه و دولت-فساد اقتصادی گسترش دولت																																																																										
۱۲	ویژگی های مثبت بازار قشم	شرایط مداخله گر	عدم کلاه برداری، مشتری مداری و سوددهی در بازار قشم- ترجیح خرید جنس از قشم																																																																										
۱۳	زمینه نا مناسب تجارت	شرایط مداخله گر	نبد فرهنگ وزینه مناسب تجارت-نبد فرهنگ کار-عدم رعایت حریم کار																																																																										
۱۴	زمینه مساعد انتقال کالا	شرایط مداخله گر	عدم امکان کنترل انتقال کالا در تمامی مسیر- مصرفگرایی- تفاوت قیمت مبدأ و مقصد																																																																										
۱۵	بازارندگی بازار تهران	شرایط مداخله گر	عدم وجود امکانات، اعتماد، مشتری مداری، امنیت/دزدی، کیف زنی، کلاه برداری																																																																										
۱۶	کنترل غیر مستقیم انتقال کالا	شرایط مداخله گر	افزایش عوارض، سخنگیری و جریمه گمرک- فشار غیر مستقیم و کنترل غیر مستقیم انتقال کالا																																																																										
۱۷	آگاهی از قوانین گمرکی	شرایط مداخله گر	آگاهی از محدودیت خروج کالا از مناطق آزاد، قوانین انتقال، قاچاق بودن اجناس ، میزان مجاز کالای مسافر، سهمیه ماهانه برگ سبز- انتقال کالا از سایر مناطق آزاد- رعایت قوانین گمرکی																																																																										
۱۸	میانبرهای انتقال کالا	شرایط مداخله گر	انتقال از طریق کالایی همراه مسافر- تکنیک فرار مالیاتی- اسکله و قایق غیر قانونی (شوتوی)																																																																										
۱۹	پدیده خود ظهور انتقال	پدیده	پدیده خود ظهور- عادی و مرسوم بودن انتقال- تعداد زیاد زنان انتقال دهنده																																																																										
۲۰	خویش فرمایی (مقبولیت)	تعلیل	حرمایت خانواده- مشتری ثابت- سوددهی- انتقال پوشاك- مدت طولانی اشتغال- کسب تجربه																																																																										
۲۱	هزینه سفر (عدم مقبولیت)	تعلیل	تحمیل هزینه اضافی اسکان و غذا- اهمیت هزینه- هزینه مسیر																																																																										
۲۲	سختی انتقال (عدم مقبولیت)	تعلیل	مخالفت شهر- شغل نامناسب- سخنگیری گمرک و راه آهن- حمل بار سنگین- مخالفت خانواده- آسیب جسمی- سختی کار																																																																										
۲۳	هزینه های انتقال (عدم مقبولیت)	تعلیل	پرداخت عوارض گمرکی- برگ سبز- جریمه نقدی در قطار- جریمه گمرک- کم کردن حجم پوشاك جهت انتقال(باریند)- هزینه انتقال- جریمه اضافه بار																																																																										
۲۴	پیامد مثبت اقتصادی برای زنان انتقال دهنده	پیامدی مثبت	پیامد مثبت اقتصادی مالی- جنبه اقتصادی مثبت فردی- تامین مخارج ، پوشاك و تحصیل خود- استقلال مالی																																																																										
۲۵	پیامد مثبت اقتصادی برای خانواده زنان انتقال دهنده	پیامدی مثبت	تامین مخارج خانواده- تامین پوشاك خانواده- تامین مخارج تفصیل فرزندان- به سامان رساندن فرزندان- حمایت مالی از فرزندان- تامین مخارج فرزندان																																																																										
۲۶	پیامد مثبت اقتصادی ساکنین	پیامدی مثبت	درآمد ساکنین قشم از فروش غذای خانگی و اجاره اتاق- رونق اقتصادی و گردشگری قشم																																																																										

کسبه قشم	پیامد مثبت اقتصادی	پیامد مثبت	رونق بازار قشم - خرید عمده- مشتری ثابت بودن- منفعت فروشنده
۲۷	پیامد مثبت اقتصادی کسبه قشم	پیامد مثبت	به صرفه بودن اجناس برای اقساط کم درآمد- ارایه پوشانک با قیمت و کیفیت مناسب- فروش اقساطی- امکان خرید آسان برای مردم- منفعت خریدار- ایجاد روابط بین اجنس خارجی و ایرانی- بالا بردن کیفیت اجنس داخلی- رونق مشاغل مریط
۲۸	پیامد مثبت اقتصادی برای جامعه	پیامد مثبت	عدم تاثیر بر اقتصاد کشور- گردش اقتصادی- فاچاق بودن انتقال-
۲۹	عدم تاثیر بر اقتصاد	پیامد مثبت	حجم کلی کم کالای انتقالی
۳۰	نفع دولت	پیامد مثبت	کسب درآمد گمرکی و نفع دولت- افزایش درآمدراه آهن- پرداخت الکترونیکی عوارض
۳۱	پیامد منفی اقتصادی برای جامعه	پیامد منفی	ضرر به اقتصاد کشور- کاهش تولید داخلی- جبهه اقتصادی منفی برای جامعه- کاهش اشتغال

- شرایط علی: نبود فرصت شغلی، عدم رسیدگی به اقساط محروم ، نیاز مالی، اجباب

چهار مقوله فوق که از شرایط علی و به وجود آورنده تجارت چمدانی محسوب می گردد؛ خود در یک تسلل علی با یک دیگر قرار دارند. به این شرح که بیکاری و نبود فرصت شغلی سبب ایجاد و گستردگی تر شدن قشر محروم در جامعه می شود. از طرف دیگر عدم رسیدگی به اقساط محروم، فقر و نیاز مالی فزاینده را دامن می زند. چنین شرایطی گرایش اجباری به مشاغل کاذب و غیررسمی از جمله فاچاق و تجارت چمدانی را به دنبال دارد در این میان از قشر آسیب پذیر بودن و زن بودن شرایط سخت تری برای تامین معاش به وجود می آورد. اکثریت زنانی که اقدام به تجارت چمدانی کالا می نمایند، از جمله زنان در حاشیه قرار گرفته، زنان بدسرپرست یا بسی سرپرست و از اقساط کم درآمد جامعه هستند. یکی از زنان انتقال دهنده در این رابطه می گوید:

"همه دنبال کار هستند ولی بیکاری غوغایی کنه. خیلی تو مضيقه هستیم هیچکس به فریاد ما نمی رسه.
از مجبوری او مدم تو این راه"

- شرایط علی: فرصت شغل یابی، تامین نیازهای اولیه زندگی، ایجاد رفاه زندگی

زنانی که از نظر اقتصادی در مضيقه هستند، قادرند از طریق تجارت چمدانی برای خود فرصت شغلی ایجاد کرده، علاوه بر آن، برای سایر اقساط مرتبط در این انتقال نیز اشتغال زایی نمایند. زنانی که خود سرپرست خانواده هستند، تمامی نیازهای اولیه خود و خانواده شان به علاوه مخارج اضطراری مثل هزینه های درمانی را از طریق درآمد حاصل از انتقال تامین می کنند. زنانی هم که سرپرست نیستند ولی درآمد همسرشان کافاف مخارج زندگی را نمی دهد، با درآمد تجارت چمدانی، کمک خرجی زندگی هستند و بسیاری از نیازهای به تعویق افتاده اعضای خانواده را فراهم می سازند. آنان از طریق درآمد حاصل از تجارت چمدانی، امکان پس انداز می یابند و می توانند مسکن و وسیله نقلیه خریداری نمایند و به سطح بالاتری از رفاه دست می یابند. از این رو موارد بیان شده از طرف زنان انتقال دهنده و کارشناسان مطلع به مثابه مشوق هایی شرایط را برای انجام تجارت چمدانی فراهم می کنند. یکی از زنان انتقال دهنده مورد مصاحبه در این رابطه می گوید:

"در کل باعث ایجاد شغل براخانوم هایی که این کارو انجام میدن هم براکسانی که یه جوری بهش ارتباط دارن مثل راننده و فروشنده. مشکلات اقتصادی زیادی داشتم که حل شده، دیگه محتاج نیستم. با پس اندازه هام خونه و ماشین و سکه و طلا خریدم".

- شرایط مداخله گو: زمینه نامناسب تجارت، بازدارندگی بازار تهران، ویژگی های مثبت بازار قشم، آگاهی از قوانین گمرکی، میانبرها، کنترل غیر مستقیم و زمینه مساعد انتقال

دو مقوله ای زمینه نامناسب تجارت و بازدارندگی بازار تهران از جمله شرایط مداخله گر در پدیده تجارت چمدانی کالا محسوب می گردد. وقتی از زنان انتقال دهنده پرسیده می شد که چرا به جای این مسیر طولانی از بازار تهران به صورت عمده جنس نمی خرند، مسایلی را مطرح می کردند که جای بررسی و آسیب شناسی دارد. آنان در مصاحبه های خود، عدم وجود امنیت، جنس دزدی، کیف زنی، کلاهبرداری و عدم مشتری مداری را از معایب بازار تهران بیان می کردند. یکی از این زنان می گوید: "قبل از بازار تهران جنس میوردم تو خونه می فروختم. سختی های خودشو داره کیف زنی، جنس دزدی. امکانات نداره سرت کلاه میزارن جنس بد میدن پس نمی گیرن".

در مقابل، ویژگی های مثبت بازار قشم مقوله ای است که سبب گرایش زنان به انتقال جنس از این مبدأ شده است؛ قسم بازارها و مراکز خرید فراوانی دارد، تنوع جنس، نمایندگی برندهای مختلف، تنوع قیمت و خرید راحت از ویژگی های آن به شمار می رود. وجود بازار قدیمی قشم در کنار پاسارهای مختلف مثل سیتی سنتر، مرجان و ... طیف وسیع و متنوعی را برای مسافرین و خریداران فراهم آورده است. هم چنین نزدیکی به درگهان که از لحظه مسافتی ۲۰ دقیقه با قسم فاصله دارد از دیگر ویژگی های مثبت آن است. از دیگر ویژگی های مثبت بازار قشم، اخلاق بازاری ها و کسبه قشم است. یکی از خانوم ها توضیح می دهد که:

"سرت کلاه نمیدارن. وجدانی کار می کنن. پیش او مده بعد از چند ماه جنس معیوب بوده برگرداندم پس گرفتن. در کل فروشندگان اکثرا خوب و با انصاف هستن".

از دیگر مزیت های قشم، معافیت گمرکی بیشتر آن نسبت به سایر مناطق آزاد است. این زنان در مصاحبه های خود به سوددهی بالای بازار قشم است اشاره کرده اند. این سود ناشی از تفاوت زیاد قیمت کالا بین مبدأ قشم و مقصد تهران است. تمامی موارد ذکر شده، عامل ترغیب کننده تجارت چمدانی کالا در این مسیر است. در یکی از مصاحبه ها می خوانیم:

"از کیش و آستارا و بانه هم جنس آوردم ولی قشم سختگیریش کمتره در آمدش بیشتره. به اندازه یه مسافر باید همراهت باشه، ماهی یه بارمیام که سهمیه برگه سبز داشته باشم".

نکه ای مهم دیگر این که وضعیت جغرافیایی قشم هم به گونه ای است که تجارت چمدانی کالا را تسهیل کرده است. وجود راه آبی، فعالیت شناورها زمینه مساعد انتقال کالا را فراهم کرده است. وجود میانبرهای انتقال کالا در این مسیر نیز از دیگر شرایط مداخله گر در ایجاد تجارت چمدانی از قشم به تهران است. زنان انتقال دهنده، به نقاط ضعف نظارتی اشراف دارند و از آن به عنوان ابزاری برای کار خود استفاده می کنند. از موارد میانبرهای انتقال کالا استفاده از سهمیه کالای همراه مسافر، مواردی هم چون

پست کردن اجناس از قشم به تهران و...می توان برشمرد. یکی از خانوم ها میانبرهای انتقال خود را این گونه تشرح می کند:

"از قشم با آدرس فروشنده هابراخودم پست می کنم تهران یا به چترباز می دیم یا آدم همراهون میاریم یا کارت ملی کسی دیگه که از سهمیه برگه سبزش استفاده کنیم یا از ایستگاه بعدی بندرعباس سوار می شیم که نیروی انتظامی نباشه".

-پدیده خود ظهر انتقال: خویش فرمایی(مقبولیت)، سختی انتقال، هزینه سفر و انتقال(عدم مقبولیت) از ویژگی های تجارت چمدانی، از قبل برنامه ریزی نشده و به عنوان یک مساله ای خود به خود به وجود آمده شناخته می شود. وجود شرایط بحرانی در اقتصاد و فقر و بیکاری از یک طرف و امکان کسب درآمد از طریق نقاط ضعف موجود در قانون از طرف دیگر، سبب شده است تا عده ای با پوشش مسافر اقدام به انتقال کالا بنمایند. در واقع انتقال کالای همراه مسافر یک پیامد پیش بینی نشده محسوب می گردد. یکی از کارشناسان مورد مصاحبه به این نکته اشاره می کند:

"انتقال کالا به صورت برنامه ریزی نشده و به دلیل نیاز مادی زنان سرپرست خانواده صورت می گیرد که امری بسیار عادی است همه روزه در مقیاس زیاد انجام می شود".

زنانی که به انتقال کالا می پردازند، به کار خود همچون یک شغل نگاه می کنند. از نظر آنان این نوع استغلال علاوه بر کسب درآمد و سود، مزایای فوق العاده دیگری مثل خویش فرمایی، اختیارات گسترده، پاسخگو نبودن را دارا است. از دیگر محسن فعالیت در منزل، داشتن مشتری ثابت از آسنانیان، نداشتن هزینه های اضافه مالیات، آب و برق، دریافت حمایت خانواده و مواردی از این دست می باشد. همچنین اکثر زنان انتقال دهنده با سرمایه اولیه کم و بدون هیچگونه تجربه قبلی اقدام به شروع کار کرده اند و به مرور زمان بر تمام فوت و فن آن مسلط شده اند. در نهایت تمام ویژگی های مثبت این پدیده سبب، ادامه فعالیت زنان در این انتقال شده است. خانومی در رابطه با این ویژگی تجارت چمدانی می گوید:

"کارمال خودته، آقا بالا سر نداریم. درآمد خود مختاری اش بهتر از شغل دولتیه. مشتری هام ثابت. تو خونه می فروشی کرایه و مالیات و پول برق مغازه نداری، کم کم فوت و فن کار میاد دست. خونوادم نبودم بچه هامو ساپورت می کردن. دیدم کار خوبیه ادامه دادم".

در مقابل ویژگی های مثبت تجارت چمدانی باید توجه داشت که این انتقال، فعالیتی است دشوار که به طور ضمنی طی مسافت، حمل بار سنگین، مواجهه با سختگیری ارگان های نظارتی و استرس بالا را به همراه دارد. زنان انتقال دهنده آسیب های جسمی و روحی زیادی در این کار متتحمل می شوند. زمانی که صحبت از سختی های این حرفة می شود، این زنان با دلی پردرد به مخالفت خانواده، سختی زیاد، تحقیر و بی حرمتی و مواردی از این قبیل اشاره می کنند. خانومی توضیح می دهد:

"خونوادم راضی نیستن، شغل مناسبی نیست. استرس رد شدن از گمرک و برگشت خوردن اجناس. خیلی بی احترامی تو گمرک می شیدیم. (اجناسو) تو یه چمدون جا بدیم خیلی سنگین میشه و جابجا کردنش برا یه زن سخته، ریاط دستم پاره شده".

تجارت چمدانی علاوه بر سختی های زیاد هزینه هایی دارد که مختص خود انتقال کالا است. عوارض

گمرکی (برگه سبز)، جریمه گمرک، جریمه نقدی در قطار، دستمزد کم کردن حجم پوشاش کجهت انتقال (باریند)، جریمه اضافه بار و کرایه باربر از جمله هزینه های انتقال می باشند. از دیگر هزینه های این حرفة که در مصاحبہ ها به آن اشاره شده بود، مخارج سفر، غذا و اسکان می باشد. زنان انتقال دهنده با مدیریت مخارج خود سعی در افزایش درآمد خود دارند. اما در مواردی مثل توقیف اجناس و یا طوفانی بودن دریا (عدم تردد شناورها)، مجبور می شوند مدت بیشتری در قسم توقف داشته باشند و این موضوع سبب می گردد هزینه های اضافه غذا و اسکان را متهم شوند که بالطبع سوددهی آنان را کاهش می دهد. "توسفره رچقدر مخارج مجموع روپایین بیاریم سودمون بیشتره بول غذاو بليط هست. گذشته از اين که هر وقت بارو می گيرن مجبوریم یکی دو روز بیشتر بموئیم".

- **پیامدها:** پیامد مثبت اقتصادی برای زنان انتقال دهنده و خانواده هایشان ساکنین و کسبه قشم، جامعه و دولت، عدم تاثیر بر اقتصاد، پیامد منفی اقتصادی برای جامعه

تجارت چمدانی کالا در تمامی مصاحبہ های انجام شده در این پژوهش، کارشناسان به این نکته اذعان داشته اند که شاغلین در تجارت چمدانی از پیامدهای مثبت اقتصادی آن بهره می برند. زنان انتقال دهنده نیز به مواردی مثل کاهش مشکلات مالی، تامین مخارج خود، تامین پوشاش خود، تامین مخارج تحصیل خود و استقلال مالی اشاره داشته اند. علاوه بر آن اعضای خانواده شخص انتقال دهنده نیز مشمول این پیامدهای مثبت اقتصادی می شوند. این زنان از این که می توانند فرزندان خود را به سامان برسانند و از آن ها حمایت مالی داشته باشند، ابراز خرسنده نموده اند. یکی از آن ها در خصوص تغیرات اقتصادی ایجاد شده در زندگی اش می گوید:

"شکر خدا درآمش خوبه، خرج خونواده رو میدم. از نظر پوشاش تامین هستن. خرج تحصیل دخترمو خودم دادم. بچه هامو به جایی رسوندم".

هم چنین ساکنین قشم نیز که به طور مستمر با این قضیه سروکار دارند، از پیامدهای آن تاثیر می پذیرند. از کارکردهای مثبت تجارت چمدانی که متوجه ساکنین قشم است، رونق اقتصادی و گردشگری قشم است که بالطبع تمامی ساکنین از آن نفع می برند. زنان انتقال دهنده، علاوه بر خرید عمدۀ از بازارهای قشم، از امکانات تفریحی و گردشگری قشم هم استفاده می کنند. یکی از ساکنین می گوید: "آمدرفت این زنان اقتصادو گردشگری قشم رو به گردش در میاره، میرن از محلیها اتفاقشونو کرایه میکنن. چند تاخونواده قشمی زندگیشون از فروش غذای خونگی میچرخه".

خرید این زنان که به صورت عمدۀ می باشد و اکثرا مشتری ثابت مغازه داران هستند، منفعت کسبه و رونق بازار قشم را در بی دارد. یکی از فروشنده ها به پیامد مثبت اقتصادی انتقال چمدانی کالا برای خود و سایر کسبه و بازار قشم اشاره می کند:

"کار این خانوم ها هم درآمد برآخودشون داره هم برآ کسبه قشم اعم از بازاری و فروشنده و راننده، اگه سخت بگیرن یا نیان فروش ما هم میوشه".

بالا بودن قیمت و پایین بودن کیفیت تولیدات داخلی از یک طرف و ممانعت از ورود قانونی کالای با کیفیت و قیمت مناسب از سوی دیگر، بازیان اکثر مردم همراه است. نتیجه بدیهی چنین روندی، تلاش

افراد جامعه برای دستیابی به این کالاهای خریداری کالاهای قاچاق شده است. تجارت چمدانی در واقع پاسخی به این نیاز افراد جامعه است و نقش واسطه در رساندن کالای خارجی به بازار مصرف داخلی را ایفا می‌نماید. علاوه بر آن ارایه قسطی اجناس و امکان خرید آسان از دیگر کارکردهای مثبت تجارت چمدانی برای افراد جامعه ذکر شده است:

"جبهه مثبتش برا مردم اینه که جنس با کیفیت و قیمت خوب به دستشون می‌رسه. همچنین (از لحاظ) امکان خرید آسان برای مردم خوب است، هرجا بخوان برن رفت و آمد و کرایه و علافی داره براشون. من جسامو قسطی به مشتریام میدم".

از دیگر پیامدهای اقتصادی مثبت تجارت چمدانی، نفعی است که متوجه دولت می‌شود. دولت از دو طریق از این انتقال منتفع می‌گردد؛ اول اینکه با اشتغال به انتقال زنان بی سرپرست یا بدسرپرستی که باید تحت پوشش برنامه‌های حمایتی دولت قرار می‌گرفتند، از حجم کار و مخارج دولت کاسته می‌شود و دوم اینکه زنان در طی تجارت چمدانی و با پرداخت عوارض خود به درآمد گمرکی دولت می‌افزایند. یکی از زنان انتقال دهنده نفع دولت از انتقال را اینطور بیان می‌کند:

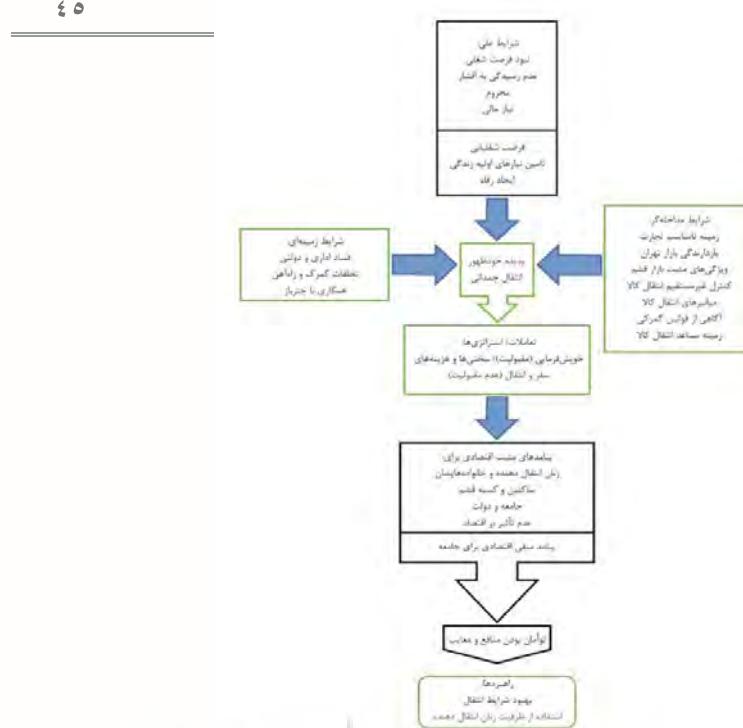
"برا دولتم خوبه لازم نیست جور کلی زن بیکار و نیازمند رو به دوش بکشه. چقدر خانوم میان میرن کلی بلیط میگیرن، برا عوارض گمرکی هم باید تو گمرک کارت بکشی یعنی مستقیم میره تو جیب دولت، پس دولت کلی درآمد کسب میکنه".

در مقابل پیامدهای مثبت اقتصادی تجارت چمدانی، هر آن چه از باب پیامدهای منفی قاچاق کالا به اثبات رسیده است، اعم از کاهش تولید داخلی، کاهش اشتغال، کند کردن روند توسعه، همگی درباره تجارت چمدانی نیز صادق است؛ با این تفاوت که پیامدهای منفی اقتصادی انتقال، در مقیاس خیلی کمتری بر اقتصاد تاثیر می‌گذارند و از طرف دیگر کارکردهای مثبت اقتصادی انتقال بسیار بیشتر از کارکردهای منفی اقتصادی آن می‌باشد. از کارشناسان مصاحبه شونده به خوبی این مقایسه را انجام داده است:

"در اقتصاد کلان، انتقال این زنان نقش چندانی ندارد اگرچه این فعالیت جنبه اقتصادی و اجتماعی مثبت فردی زیادی دارد. مسئولین باید سعی کنند از کارکردهای اقتصادی اجتماعی مثبت آن استفاده کنند و جنبه های اقتصادی و اجتماعی منفی آن را کاهش داد".

بحث و نتیجه گیری

شرایط، تعامل‌ها و پیامدهای مورد بحث در تجارت چمدانی حول محور اقتصادی، در قالب مدل زمینه ای زیر ترسیم شده است. بر اساس این مدل، می‌توان گفت که شکل گیری پیامدهای اقتصادی تجارت چمدانی به مثابه رفاه آفرین و چالش برانگیز، متأثر از شرایط خاصی که در سه دسته قابل طبقه بندی هستند: شرایط علی، شرایط زمینه و شرایط مداخله گر.

شکل ۱. مدل زمینه ای محور اقتصادی تجارت چمدانی کالا: رفاه آفرین و چالش برانگیز

شرایط علی، شرایط لازم برای اقدام به انتقال را فراهم می کنند، نبود فرصت شغلی و عدم رسیدگی به اقسام محروم سبب گسترش نیاز مالی می شود هم چنین نیاز مالی به نوعی اجرای ختم می گردد که در مواجهه با شرایط سخت اقتصادی، زنان را در پی داشتن درآمد جهت گذران زندگی، به تجارت چمدانی مجبور می کنند. زنانی که از نظر اقتصادی در مضیقه هستند، قادرند با این فرصت شغلی که برای خود ایجاد کرده اند، کسب درآمد کنند. هدف این زنان در ابتدای اشتغال به انتقال، تنها تامین نیازهای اساسی زندگی است ولی با گذشت زمان و کسب درآمد نسبتاً خوب، سطح بالاتری از رفاه برای خود فراهم می کنند. زمینه نامناسب تجارت، بازار اندگی بازار تهران و ویژگی های مثبت بازار قشم، در کنار کنترل غیرمستقیم انتقال چمدانی، آگاهی از قوانین گمرکی، وجود میانبرهای متعدد و زمینه مساعد انتقال کالا از دیگر شرایط مداخله گر در ایجاد تجارت چمدانی به شمار می روند.

در بخش دوم فرآیند انتقال کالا، زنان انتقال دهنده و کارشناسان مطلع، ظهور خودجوش تجارت چمدانی را مذکور می شوند. از نظر ایشان، تجارت چمدانی از قبل برنامه ریزی نشده و به عنوان یک مساله خود به وجود آمده شناخته می شود. در واقع شناخت آن ها از تجارت چمدانی، به عنوان یک پیامد پیش بینی نشده است. این پدیده خودظهویر و پیش بینی نشده، در نگاه زنان انتقال دهنده و کارشناسان مطلع، علاوه بر ایجاد اشتغال و کسب درآمد و سود، دارای مزایای فوق العاده دیگری مثل خویش فرمایی

و اختیارات گسترده نیز می باشد. در نگاه این عده، تجارت چمدانی، علی رغم نکات مثبت فوق، فعالیتی است دشوار که به طور ضمی طی مسافت زیاد، حمل بار سنگین، مواجهه با سختگیری ارگان های نظارتی، استرس بالا، آسیب های جسمی و روحی رانیز به همراه دارد. علاوه بر موارد فوق، تجارت چمدانی، هزینه های بالایی از قبیل مخارج سفر، غذا و اسکان، هم چنین عوارض گمرکی و جریمه های متعددی دارد. بنابراین کنشگران، ارزیابی مثبت و منفی توامانی از تجارت چمدانی داشته اند؛ آن ها تعامل خود را با ویژگی مثبت خویش فرمایی تجارت چمدانی، از طریق مقبولیت و با ویژگی های منفی آن مثل سختی و هزینه های انتقال و سفر، به وسیله عدم مقبولیت نشان داده اند.

در انتهای فرآیند مذکور، زنان انتقال دهنده و کارشناسان آگاه از موضوع، پیامدهای متعدد اقتصادی را برای آن بر شمرده اند. آنان در این رابطه، پیامدهای مثبت اقتصادی برای خود زنان انتقال دهنده و خانواده هایشان، هم چنین برای ساکنین و کسبه قشم به علاوه نفعی که متوجه اقشار مختلف جامعه و دولت می شود را ذکر نموده اند. همان طور که در جدول مربوط به مقولات محوری آورده شد، پیامد مثبت اقتصادی برای زنان انتقال دهنده شامل: تامین مخارج خود، کاهش مشکلات اقتصادی و استقلال مالی است. هم چنین پیامدهای مثبت اقتصادی برای خانواده این زنان عبارت است از: تامین مخارج و پوشак خانواده، تامین مخارج تحصیل فرزندان، به سامان رساندن فرزندان و حمایت مالی از فرزندان. به علاوه رونق اقتصادی و گردشگری قشم، درآمد ساکنین قشم از تهیه و فروش غذای خانگی و اجاره اتاق، از پیامدهای مثبت اقتصادی برای ساکنین و بازار قشم محسوب می شود. به صرفه بودن اجناس برای اقشار کم درآمد جامعه، ارایه پوشاك با قیمت و کیفیت مناسب، فروش اقساطی، امکان خرید آسان برای مردم و رونق مشاغل مرتبط نیز از پیامدهای مثبت اقتصادی این انتقال برای سایر اقشار جامعه به حساب می آید. علاوه بر آن، دولت نیز از طریق اشتغال به انتقال زنان بی سرپرست یا بدسرپرستی که باید تحت پوشش برنامه های حمایتی دولت قرار بگیرند و هم چنین دریافت عوارض گمرکی از این زنان، منتفع می گردد. در مقابل این پیامدهای مثبت اقتصادی تجارت چمدانی، ایشان به پیامدهای منفی آن، اعم از ضربه به اقتصاد کشور، کاهش تولید داخلی و کاهش اشتغال نیز اشاره کرده اند. از نظر آسان، اگرچه تجارت چمدانی این پیامدهای منفی اقتصادی را به همراه دارد، ولی با توجه به این که، تجارت چمدانی قاچاق نیست و حجم کلی محدودی را شامل می شود که تاثیر چندانی بر اقتصاد ندارد و از طرف دیگر کارکردهای مثبت اقتصادی تجارت چمدانی، بسیار بیشتر از کارکردهای منفی اقتصادی آن می باشد، می توان از این پیامدهای منفی اقتصادی چشم پوشید.

بر اساس یک جمع بندی کلی، توامان بودن منافع و معایب، ویژگی بارز پیامدهای پدیده تجارت چمدانی است. زنان انتقال دهنده و کارشناسان که این دستاورد مقابل و متناظر تجارت چمدانی را تایید کرده اند؛ معتقدند تجارت چمدانی کالا، زاییده شرایط اقتصادی کشور و پیامد ناخواسته فقر و بیکاری اقشار محروم و عدم کارایی سازمان های حمایتی است، بدیهی است هرگونه اتخاذ تصمیمی در رابطه با این پدیده خود ظهور باید از قبل مورد بررسی قرار گیرد. چراکه ممانعت از این انتقال، امکان بروز آسیب های شدیدتر اقتصادی و ایجاد پیامدهای ناخواسته دیگری را به همراه خواهد داشت و از طرف دیگر رها گذاشتن

افسار گشیخته آن قطعاً ضربه به اقتصاد را موجب خواهد شد. آنان بر این باورند با در نظر گرفتن عدم توجه ارگان های مریوطه جهت تعیین جایگزین مناسب برای تجارت چمدانی، اعمال کنترل غیرمستقیم بر تجارت چمدانی تنها راه مواجهه با آن است. ازین رو، ارزیابی کلی آنان، انتخاب بین بد و بدتر است. لذا باید با کنترل پیامدهای منفی تجارت چمدانی، از کارکردهای مثبت آن بهره برد. راهکار ارایه شده از طرف ایشان نیز، بهبود شرایط انتقال و استفاده از ظرفیت زنان انتقال دهنده جهت صادرات است تا علاوه بر تامین منافع انتقال دهنده گان، تمامی افسار مرتبط با این تجارت چمدانی از گردش اقتصادی ایجاد شده منتفع گردند و با جلوگیری از ورود کالای وارداتی، صادرات رونق گیرد و از این طریق منافع عمومی و اقتصادی آحاد جامعه و کشور نیز حفظ شود. همچنین مسئولین دولتی می توانند با سامان دادن امور تجارت چمدانی در مناطق مرزی و با رشد میزان تجارت چمدانی در سال های آینده فرصت های شغلی جدیدی ایجاد نمایند و میزان بیکاری را کاهش دهند.

تعارض منافع: نویسنده‌ان (نویسنده) تصویر می‌نماید در این پژوهش تعارض منافع وجود ندارد.
این پژوهش با هزینه محقق صورت گرفته است.

منابع

- استراس، آنسلم، کورین، جولیت. (۱۹۹۸). اصول روش تحقیق کیفی. بیوک محمدی. (۱۳۸۵). تهران: پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی.
- بیابانی، غلامحسین، هادیانفر، سید کمال. (۱۳۸۶). فرهنگ توصیفی علوم جنایی. تهران: کارآگاه.
- خدنگ، حسین. (۱۳۹۴). روزنامه تجارت. کد خبر: ۱۴۰۸ <http://tejaratonline.ir/fa/news/1408>
- سیف، اله مراد. (۱۳۸۵). قاچاق کالا در ایران. تهران: مرکز پژوهش های مجلس شورای اسلامی.
- فلیک، یسو. (۱۹۵۶). درآمدی بر پژوهش های کیفی در علوم انسانی. سید علی سیادت، عبدالرسول جمشیدیان و رضا نوروزی. (۱۳۸۵). قم: سما قلم.
- کامران، حسن. (۱۳۸۱). علل توسعه نیافتگی مناطق آزاد ایران. *تحقیقات جغرافیایی*, ۱(۶۶-۶۵)، ۴۲-۳۲.
- کریمی پور، یادالله و محمدی، حمیدرضا. (۱۳۸۳). سد نفوذ قاچاق کالا از وضعیت تراویبا پژوهش میدانی در محدوده استان هرمزگان. *تحقیقات جغرافیایی*, ۱۲(۷۳)، ۲۱۱-۲۴۱.
- معنایی، معصومه. (۱۳۸۳). بررسی عوامل موثر بر گرایش زنان به کار واسطه گری و قاچاق کالا و پیامدهای اجتماعی- فرهنگی آن. امور بانوان استانداری هرمزگان: بندرعباس.
- نمک شناس، رضا. (۱۳۸۳). بررسی پدیده قاچاق کالا و سوخت در استان سیستان و بلوچستان. وزارت امور اقتصادی و دارایی.
- Margaret Niger, Thomas. (2014). Women and the Arts of Smuggling. *African Studies Review*, 44(2), 43-70.

The Role of Women in Developing the Economic Ramifications of Trunkload Merchandising from Qeshm

E. Hosseini*
 S. Vadie**
 E. Rahmani Khalili***

Abstract

This study aimed to study the economic ramifications of women's trunkload merchandising from Qeshm to Tehran. The population of the research included all women who engaged in commercial trunkload transporting of commodity from Qeshm to Tehran. Data gathered from the sample to achieve theoretical data saturation via 50 half-structured interviews implemented among 30 female transporter and 20 experts whom were assigned through purposive and snowball sampling. Research design was based on qualitative methodology and Strauss and Corbin's Grounded Theory. The data were analyzed; in open coding, 143 concepts and 1162 conceptual implications, in axial coding, 31 categories, and in the selective coding, the core category of "prosperous / challenging" were determined. Respondents assessed baggage transport with two contradictory functions; positive and negative economic consequences for women and their families, residents and businesses of Qeshm, as well as for the community and government. In the grounded model, lack of job opportunities, lack of support for deprived people, financial need, obligation, causal conditions and cooperation with runners, customs and police's violations, government corruption, inadequate business context, Tehran market barriers, Qeshm market, contextual conditions and knowledge of customs regulations, indirect control, shortcuts and favorable conditions, were considered as interfering conditions in the trunkload merchandising process.

Keywords: women's role, economic ramifications, trunkload merchandising, Qeshm.

* Department of Sociology, Central Tehran Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran. (Email: e.hosseini50@yahoo.com)

** Department of Sociology, Central Tehran Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran. (Corresponding author, Email: S.Vadiea5@gmail.com)

*** Department of Sociology, Central Tehran Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran. (Email: Ehsan5171@gmail.com)